

УДК 37.037

М.М. ОЛІЙНИК,
вчитель фізичної культури
Комунального закладу освіти «Спеціалізована школа № 129
фізико-математичного профілю» Дніпропетровської міської ради

ЩОДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ МОТИВАЦІЇ ДО ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ ТА СПОРТОМ

У статті здійснено аналіз наукових та психологічних джерел з проблеми формування в учнів мотивації до занять фізичною культурою. Розглянуто основні підходи до визначення даного конструкта, функції та структуру мотивації. Визначено групи мотивів, що спонукають особистість займатися спортивною діяльністю. Запропоновано основні етапи формування позитивного ставлення до занять фізичною культурою.

Ключові слова: фізична культура, мотив, потреба, мотивація.

Постановка проблеми. Соціально-економічні зміни, що відбуваються в країні, висувають нові вимоги до теорії та практики в межах підготовки підростаючого покоління до життя і праці в умовах відносин, що встановлюються. Особливої актуальності набуває проблема формування мотивів до навчання, зокрема до занять фізичною культурою та спортом.

Перебудова системи шкільної освіти потребує підвищення рівня фізичної підготовки. Зміна цільової спрямованості фізичного виховання, сутність якого зводиться до формування фізичної культури особистості, потребує підвищення якості навчання, розробки нових психолого-педагогічних та методологічних основ, що забезпечують особистісно-орієнтований навчально-виховний процес.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема фізичного виховання учнів була предметом досліджень В. Іванова, В. Кочнева, М. Литкіна, М. Мартинової, В. Павлова, Д. Платонова, І. Портнягіна, Г. Роббека та ін.

У теоретичній царині дослідження питання мотивації до занять фізичною культурою та спортом існує незначна кількість наукових розвідок, що вивчають механізм формування здорового способу життя і ціннісних орієнтацій молоді. Так, проблемою дослідження мотивації до занять фізичною культурою та спортом займалися А. Пуні, Ю. Палайма, В. Соколов та ін.

Питанню спортивної мотивації присвятили свої наукові праці Є. Ільїн, В. Непопалов, Р. Пилоян, В. Сопов, Г. Фураєв та ін. У своїх дослідженнях автори порушують проблему матеріальних потреб у структурі спортивної мотивації, вплив соціально-побутових потреб на спортивну діяльність, особливості мотивації осіб з різною спрямованістю особистості тощо [3; 4; 9; 10 та ін.].

Заслужують на увагу і дослідження зарубіжних психологів (М. Валлінг, Дж. Дуда, Дж. Ніколс та ін.), у яких акцентується увага на питаннях загального мотиваційного клімату в спортивних командах і факторах, що його зумовлюють [12].

Формулювання цілей статті. Незважаючи на достатньо численну кількість публікацій щодо фізичного виховання учнів, майже недослідженим залишається важливий аспект – формування в учнів мотивації до занять фізичною культурою.

Варто зазначити, що недостатня розробка проблеми мотивації до занять фізичною культурою, відсутність єдності та чіткості у визначенні сутності феномену «мотивація до занять фізичною культурою» позначилися на методологічних підходах дослідження даного явища.

Виклад основного матеріалу дослідження. Фізична культура – сфера соціальної діяльності, спрямована на збереження й зміцнення здоров'я, розвиток психофізичних властивостей людини у процесі усвідомленої рухової активності [13].

У складному та багатофакторному процесі формування індивідуальності особистості особлива роль має бути відведена фізичному вихованню, адже саме воно створює фундамент для розвитку інших сторін культури особистості. Саме тому одним з основних результатів фізичного виховання є сформована потреба в учнів до занять фізичною культурою та спортом.

Заняття фізичною культурою розглядаємо як полімотивовану діяльність, в якій ієрархія мотивів визначається поєднанням та ступенем вираження потреб школяра. При цьому найбільш важливі моменти становлення його мотиваційної сфери пов'язані зі зміною типів провідної діяльності.

Звичайно, головним компонентом для успішного виконання будь-якої діяльності, у тому числі й фізичної, є мотивація.

Прикрою є констатація факту, що рівень мотивації до занять фізичною культурою в учнів є досить низьким, а потреба в таких заняттях – несформована. У зв'язку з цим актуальності набуває пошук нових організаційних форм, засобів, методів, що дозволять більш ефективно реалізовувати формування мотивації до занять фізичною культурою в загальноосвітньому закладі.

Незважаючи на наявність теоретичних напрацювань та практичних спроб дослідження питання формування мотивації до фізичної культури, з наукової точки зору дана проблема залишається не до кінця розв'язаною. Це пояснюється перш за все тим, що у сучасній науковій та психологічній літературі відсутня єдність у розумінні сутності даного явища.

У зв'язку з цим постає необхідність дослідження аспектів формування мотивів у учнів до занять фізичною культурою та спортом.

Мотиви – це потужні психічні сили або фактори, які регулюють діяльність. Регуляторна сила мотивів проявляється в їх активізуючому впливі, що підтримує і стимулює інтелектуальні, моральні, вольові та фізичні зусилля людини, пов'язані з досягненням мети.

Мотивація – процес формування і обґрунтування наміру зробити будь-що або не робити чогось. Мотивація до фізичної активності – особливий стан особистості, спрямований на досягнення оптимального рівня фізичної підготовки та дієздатності [1].

Формування інтересу до занять фізичною культурою та спортом – це не одномоментний, а багатоаспектний процес: від перших елементарних гігієнічних знань та навичок до інтенсивних занять фізичною культурою.

Проблема мотивації навчально-фізичної діяльності була предметом дослідження А. Пуні [10]. Автор зазначав, що мотивація до фізичної культури впливає з ряду різних потреб, які він поділив на три групи: потреба у русі; потреба у виконанні обов'язків учня і потреба у спортивній діяльності.

У психологічній науці даний конструкт досліджується з позицій декількох підходів, а саме:

- психоаналітичний підхід (ступінь усвідомленості мотивів, їх образні репрезентації, що відповідають інтерпретації);
- біхевіоральний підхід (розглядаються драйви, що забезпечують виживання, адаптацію, оперантне обумовлення поведінки, навічання, питання стимулювання);
- когнітивний підхід (досліджує формування мотивів за допомогою свідомості, когнітивного дисонансу, впливу казуальних атрибутів);
- вітчизняна психологія (досліджує мотивацію у контексті ціннісно-мотиваційної сфери особистості) [8].

Мотивація посідає особливе місце у психологічному забезпеченні спортивної діяльності учнів та виконує певні функції: по-перше, вона є своєрідним пусковим механізмом, що спонукає до дії; по-друге, підтримує необхідний рівень активності у процесі занять фі-

зичною культурою та спортом; по-третє, регулює зміст активності, використання різноманітних засобів діяльності для досягнення бажаних результатів.

Особливо значущим у контексті нашого дослідження є вивчення мотивації до спортивної діяльності, оскільки вона є складним комплексом різних видів активності, пов'язаних з особистісними якостями, здібностями, властивостями та психофізіологічними ресурсами, мета якої – досягнення високих результатів, пов'язаних з подоланням кризових та конкурентних ситуацій.

У межах означеної проблеми цікавими виявилися погляди американського психолога Б.Дж. Кретті, який серед мотивів, що спонукають до занять фізичною культурою, виділяє:

– прагнення до стресу та його подолання (автор зазначає, що боротися, щоб долати перешкоди, змінювати обставини та досягати успіху – це один із потужних мотивів спортивної діяльності);

- прагнення до самовдосконалення;
- підвищення соціального статусу;
- потреба бути членом спортивної команди, групи, частиною колективу;
- отримання матеріальних заохочень [5].

Якщо розглядати структуру мотивації, то можна виділити такі складові: потреби, мотиви та мета, що є завжди усвідомленою, на відміну від перших двох компонентів. Мета є підсумком мисленнєвої діяльності, в процесі якої особистість намагається в ідеальній формі вирішити протиріччя між потребами фізичної культури, її конкретними умовами, з одного боку, та власними можливостями, здатністю адаптуватися до цих умов та вимог, з іншого боку. Саме мета є регулятором активності, впливаючи на вибір конкретних засобів досягнення бажаного результату.

Автори навчального посібника «Психологія фізичного виховання та спорту» Є. Гогунів та Б. Мартянов [2], досліджуючи феномен мотивації у спортивній діяльності, зазначають, що мотиви, що спонукають особистість займатися спортом, мають свою структуру (рис. 1).

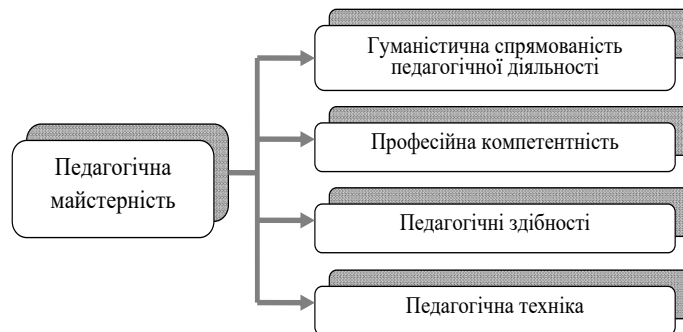

Рис. 1. Мотиви, що спонукають до занять фізичною культурою та спортом

Формування мотивації є складним та багатограним процесом. Для розуміння, яким чином правильно побудувати систему стійкої мотивації в учнів до занять фізичною культурою та спортом, необхідно, перш за все, зрозуміти ставлення учнів до даного виду діяльності, вивчити мотиви, що спонукають до фізичної активності.

Мотиви до занять фізичною культурою можуть бути пов'язані з процесом діяльності та з її результатом. У першому випадку учень задовольняє потребу у руховій активності, в отриманні вражень від суперництва (почуття азарту, радість перемоги), в іншому – він може прагнути до здобуття таких результатів:

- самовдосконалення (покращання тілесної статури, розвиток фізичних і психічних якостей, зміцнення здоров'я);
- самовираження і самоствердження (бути не гіршим за інших, стати привабливим для протилежної статі тощо);
- задоволення духовних потреб (через спілкування з товаришами, почуття приналежності до колективу тощо).

Однією з важливих передумов формування в учнів мотивації до фізичної культури та спорту є потреба у самостійних систематичних заняттях, тобто сформованість звички до фізичних навантажень, активної рухової діяльності.

Психолог С. Рубінштейн визначає звичку як дію і вчинки, виконання яких стало для особистості потребою.

Цікавим у цьому аспекті є погляд видатного педагога-класика К. Ушинського, який зазначав, що звичка є процесом, за допомогою якого переконання трансформується у нахили, а думка переходить в дію. Автор вбачав наявність двох шляхів виховання звички: організація життєвого досвіду і переконання, роз'яснення [11].

Звичка формується в результаті багатократного тривалого вдавання до певних дій чи форм поведінки. Саме тому її вироблення проходить ряд етапів, кожний з яких повинен бути організаційно забезпечений вчителем фізичної культури.

Розглянемо більш детально ці етапи:

1) етап формування позитивного ставлення до фізичної культури (вчитель повинен постійно підкреслювати позитивну роль занять фізичними вправами у розвитку особистості та укріпленні фізичного стану в цілому);

2) етап формування бажання в учнів самостійно займатися фізичною культурою (намір повинен стати стрижнем, внутрішньою підготовкою до дії чи вчинка);

3) етап здійснення учнями наміру самостійно займатися фізичною культурою (на даному етапі необхідно створити відповідні умови для самостійного виконання учнями фізичних вправ, а саме: розробка режиму дня, знайомство з комплексом вправ, які будуть виконуватися вдома самостійно тощо);

4) етап перетворення бажання учнів регулярно та самостійно займатися фізичним розвитком у звичку.

Розглянемо провідні фактори, що, на нашу думку, стимулюватимуть в учнів інтерес та мотивацію до занять фізичною культурою.

Перш за все, це покращання якості та змісту занять з фізичної культури, педагогічні дії щодо максимального поєднання суб'єктивних бажань учнів з об'єктивними завданнями фізичного виховання. Звичайно, провідна роль у цьому відводиться вчителю. Саме від ефективності й цілеспрямованості занять, індивідуального підходу, особистості педагога, його зацікавленості в роботі, динамічності, емоційності залежить рівень мотивації учнів.

Наступним фактором визначаємо забезпечення занять спортивним інвентарем, покращання умов проведення занять, зустрічі з видатними спортсменами міста, популярні лекції тощо.

Важливе значення у формуванні в учнів мотивації до занять з фізичної культури, на наш погляд, мають масові заходи, оскільки відомим є факт, що змагання є необхідною умовою існування і розвитку спортивної діяльності.

Програма з фізичної культури має містити три основні аспекти:

– освітній (повідомлення завдань, розподіл окремих занять, залучення учнів до аналізу та виправлення помилок при виконанні вправ);

– виховний (передбачає розв'язання виховних завдань та розвиток фізичних здібностей);

– оздоровчий (характеризується постійним зростанням навантаження).

Знання теоретичних аспектів фізичної культури є потужним засобом педагогічної дії на мотиваційно-потребову сферу учнів, адже саме вони становлять раціональну основу переконання особистості, а загальноосвітня спрямованість є засобом впливу на формування в учнів потреби в заняттях фізичними вправами у вільний час.

Саме знання здійснюють вплив через такі компоненти мотивації, як переконання і потреби, а в сукупності з ними вони утворюють когнітивно-мотиваційну ланку системи залучення учнів до занять фізичною культурою.

У процесі формування потреби до занять фізичною культурою можна виділити три фази:

– формування знань стосовно конкретного явища; ці знання є вербальними, вони не застосовуються у процесі самостійних занять і швидко зникають;

– формування практичних умінь;

– формування культурної потреби.

На жаль, на сьогодні складається така ситуація, що основна увага приділяється не заняттям, а зовнішнім кількісним показникам рівня фізичної підготовки, виконанню нормативів і вимог, що, у свою чергу, впливає на формування і закріплення негативних мотивів, пов'язаних лише зі здобуттям високого балу.

Однак варто змістити акцент уваги з нормативних показників фізичної діяльності й урізноманітнити практичні заняття шляхом включення сучасних форм та інноваційних методів проведення занять.

Якщо розглядати процес формування мотивації до занять фізичною культурою у віковому розрізі, то у молодшому шкільному віці складаються передумови для формування мотивації досягнення успіху. З цим пов'язано два різних мотиви: мотив досягнення успіху та запобігання невдач. Саме цей вік є найбільш сприятливим для закріплення мотиву досягнення успіху як однієї зі складових позитивної мотивації до занять фізичною культурою.

Для молодшого школяра характерною є потреба у руховій, емоційній активності у самовираженні та спілкуванні, тому вчитель фізичної культури, задовольняючи дані потреби, формує позитивну, стійку мотивацію до занять фізичною культурою.

Що стосується старшого шкільного віку, необхідно розвивати новий пізнавальний мотив – самоосвіту, формувати соціальні позиційні мотиви, що полягають у переконанні учнів у перевагах здорового способу життя.

Основним фактором збереження здоров'я є фізична активність, яка здійснює вплив на діяльність, ціннісні орієнтації, модель поведінки особистості.

Серед головних завдань дисципліни «Фізичне виховання» визначаємо такі:

– забезпечення учнів базовими знаннями про життєдіяльність людини, її здоров'я та здоровий спосіб життя;

– навчання оволодінню аспектами практичних умінь і навичок, що забезпечують збереження та зміцнення здоров'я;

– розвиток та удосконалення психофізичних здібностей і якостей особистості.

Потреба у русі є базовою, вродженою потребою, причому у різних індивідів вона виражається по-різному, що залежить як від генетичних, так і від соціальних факторів. Так, добова активність учнів (об'єм локомоцій) може відрізнятися удвічі або втричі у зв'язку з генетично зумовленою потребою в активності в цілому й у русі зокрема.

Велика потреба у руховій активності спостерігається в осіб із сильною нервовою системою і перевагою збудження за «внутрішнім» балансом. Такі особи більш активні на заняттях з фізичної культури і під час тренувань.

Саме тому в них спостерігається краща успішність в оволодінні руховими навичками і розвитку рухових якостей, а педагоги відзначають у них велику працездатність. Однак велика активність одного учня порівняно з іншими ще не означає, що він більш усвідомлено підходить до своїх обов'язків, що він більш відповідальний, однак йому необхідний більший обсяг рухів, щоб задовольнити потребу в руховій активності.

Здійснивши аналіз психолого-педагогічних джерел з обраної теми, визначили, що для досягнення позитивної мотивації до занять фізичною культурою та спортом важливо враховувати такі аспекти:

1) будь-яка діяльність, у тому числі й діяльність, що стосується фізичної культури, повинна залишати відчутний результат;

2) цей результат повинен бути оцінений у кількісному та якісному параметрах;

3) вимоги до діяльності, яка оцінюється, повинні бути адекватними: не надто завищеними, але водночас і не занадто низькими;

4) для оцінки результатів повинна бути певна шкала, у межах якої має бути нормативний рівень, що є обов'язковим, оскільки даний рівень може викликати почуття гордості або, навпаки, розчарування;

5) діяльність повинна бути бажаною для суб'єкта, і її результат має бути досягнутий самою особистістю.

Система мотивів в учнів до занять фізичною культурою та спортом є досить складною структурою, що ґрунтується на виділенні головних причин їхньої навчальної діяльності та співвідноситься з попередньою появою потреб та цілей.

Досліджуючи процес мотивації учнів до уроків фізичного виховання, переконалися у тому, що можна визначити загальні та конкретні мотиви до занять спортивною діяльністю. Загальні мотиви передбачають наявність бажання учнів займатися фізичною культурою взагалі, без конкретного виду діяльності. Конкретизація мотивів полягає у чіткому розумінні учнів, яким саме видом спортивною діяльності вони хочуть займатися, тобто їхні інтереси набувають диференційованого змісту.

У ході дослідження було виявлено, що за критерієм походження мотиви можна поділити на три стійкі групи. Першу групу складають біогенні мотиви, що виникають в результаті усвідомлення потреб у пізнанні та самореалізації (прагнення до активності, самоствердження, підвищення рівня свого досвіду). Саме дана група мотивів є фундаментом мотиваційної сфери.

До другої групи належать соціогенні мотиви, що формуються у суб'єкта в процесі розширення досвіду (переконавання, світогляд, ідеали, ціннісні орієнтації тощо).

Третя група мотивів – стимулюючі, що утворюються в результаті педагогічного впливу на учнів у вигляді стимулів (нагорода, похвала, заохочення, вимога тощо).

Крім того, мотиви відвідування занять з фізичної культури можуть мати різну причинну обумовленість: *мотиви, пов'язані з процесом діяльності* (задоволення потреби у руховій активності та задоволення, яке учні отримують під впливом гострих вражень від суперництва); *мотиви, пов'язані з результатом діяльності* (викликані задоволенням потреб особистості у самовдосконаленні, самовираженні, самоствердженні).

Формування мотивів пов'язане з дією певних зовнішніх (умови (ситуації), в яких опинився суб'єкт діяльності) і внутрішніх (бажання, уподобання, інтереси і переконавання, що виражають потреби, пов'язані з особистістю суб'єкта діяльності) факторів.

Особливу роль відіграють переконавання, оскільки вони характеризують світогляд школяра, надають його вчинкам значущості і спрямованості.

Мотиваційна сфера учнів є основним компонентом у процесі організації навчальної діяльності. Вона відображає інтерес учнів до занять фізичною культурою, їх активне і свідоме ставлення до здійснюваної діяльності, саме тому дуже важливо формувати необхідних для раціоналізації їхньої навчальної діяльності і підвищення ефективності педагогічних впливів мотиви, що відрізняються високим ступенем інтересу до занять фізичною культурою та переконаністю у доцільності цих занять.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Формування позитивно стійкої мотивації до занять фізичною культурою та спортом є передумовою успішного виховання особистості.

У фізичній культурі та спорті під мотивацією варто розуміти процес, у результаті якого певна діяльність набуває для індивіда особистісного змісту, формує стійкість інтересів до неї і перетворює зовнішні задані цілі його діяльності у внутрішні потреби.

Формулюючи висновки, можна констатувати, що структурні й змістові зміни в мотивації до занять фізичною культурою полягають у такому:

– у міру розвитку особистості дитини з'являються психологічні новоутворення, що ускладнюють процес мотивації, розширюючи склад утворюючих мотивів; це приводить до більш обґрунтованого наміру займатися фізичною культурою;

– у різні вікові періоди провідну роль у поясненні основ занять фізичною культурою відіграють різні мотиви;

– з віком збільшується усвідомлення структури мотиву як внутрішнє спонукання, а не як «реактивне», зумовлене лише зовнішніми впливами та обставинами;

– укріплення мотивації до занять фізичною культурою відбувається у результаті співвідношення учнем своїх потреб з можливостями і особливостями діяльності, що виконується;

– основними методами формування позитивної мотивації до занять фізичною культурою є заохочення та суперництво (з урахуванням можливостей учнів);

– основними умовами формування позитивної мотивації до занять фізичною культурою та спортом є організація навчально-виховного процесу з урахуванням педагогічних вимог (принципи, закономірності, вікові особливості тощо).

Список використаних джерел

1. Беляничева В.В. Формирование мотивации занятий физической культурой у студентов / В.В. Беляничева, Н.В. Грачева // Физическая культура и спорт: интеграция науки и практики. Вып. 2. – Саратов: ООО Издательский центр «Наука», 2009. – С. 6–9.
2. Гогунев Е.Н. Психология физического воспитания и спорта: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / Е.Н. Гогунев, Б.И. Мартыанов. – М.: Издательский центр «Академия», 2000. – 288 с.
3. Горбунов Г.Д. Психопедагогика спорта / Г.Д. Горбунов. – Физкультура и спорт, 1986. – С. 56–78.
4. Дукка А.Я. Психологические особенности спортсменов-юниоров с различной направленностью личности: дис. ... канд. психол. наук / А.Я. Дукка. – М., 1988.
5. Ильин Е.П. Психофизиология физического воспитания / Е.П. Ильин. – М.: ЮНИТИ, 2004.
6. Ильин Е.П. Психология спорта / Е.П. Ильин. – СПб., 2012.
7. Ильина Н.Л. Динамика мотивации на протяжении спортивной карьеры: автореф. дис. ... канд. психол. наук / Н.Л. Ильина. – М., 1998.
8. Макклеланд Д. Мотивация человека / Д. Макклеланд. – СПб., 2007.
9. Пилоян Р.А. Структура мотивации достижения спортсмена / Р.А. Пилоян // Мотивация спортивной деятельности. – М., 1984.
10. Пуни А.Ц. Очерки психологии спорта / А.Ц. Пуни. – М., 1959.
11. Ушинский К.Д. Собрание сочинений: в 11 т. / К.Д. Ушинский; редкол.: А.М. Еголин (гл. ред.), Е.Н. Медынский и В.Я. Струминский; [сост. и подгот. к печати В.Я. Струминский]; Акад. пед. наук РСФСР, Ин-т теории и истории педагогики. – М.; Л.: Изд-во Акад. пед. наук РСФСР, 1948–1952.
12. Duda J.L. The motivational climate, perceived ability, and athletes' psychological and physical wellbeing / J.L. Duda, M. Reinboth // *The Sport Psychologist*. 2004.
13. http://ru.wikipedia.org/wiki/Физическая_культура.

References

1. Belianicheva, V.V. & Hracheva, N.V. (2009). *Formirovanie motivatsii zaniatii fizicheskoi kulturoi u studentov* [Formation of motivation of physical education students]. *Fizicheskaiia kultura i sport: intehratsiia nauki i praktiki* [Physical culture and sports: the integration of science and practice]. Saratov, Nauka, issue 2, p. 6-9 (In Russian).
2. Hohunov, E.N. & Martianov, B.I. (2000). *Psikhologiiia fizicheskoho vospitaniia i sporta* [Psychology of Sport and Physical Education]. Moscow, Akademiia, 288 p. (In Russian).
3. Horbunov, H.D. (1986). *Psychopedagogika sporta* [Psychopedagogy sports]. *Fizkultura i sport* [Training and Sports], p. 56-78 (In Russian).
4. Dukka, A.Ya. (1988). *Psikhologicheskii osobennosti sportsmenov-yunioriv s razlichnoi napravlenostiu lichnosti* [Psychological characteristics of junior athletes with different personality oriented]. *Diss. kand. psykhol. nauk* [Dis. candidate psychol. sciences]. Moscow (In Russian).
5. Ilin, E.P. (2004). *Psikhofiziologiiia fizicheskoho vospitaniia* [Psychophysiology of physical education]. Moscow, YuNITI (In Russian).
6. Ilin, E.P. (2012). *Psikhologiiia sporta* [Sports psychology]. SPb. (In Russian).
7. Iliina, N.L. (1998). *Dinamika motivatsii na protiazhenii sportivnoi karery* [Dynamics of motivation throughout sports career]. *Avtooref. dis. kand. psykhol. nauk* [Synopsis dis. candidate psychol. sciences]. Moscow (In Russian).
8. Makkleland, D. (2007). *Motivatsiia cheloveka* [Human motivation]. SPb. (In Russian).
9. Piloian, R.A. (1984). *Struktura motivatsii dostizheniia sportsmen* [The structure of motivation of achievement athlete]. *Motivatsiia sportivnoi deiatelnosti* [Motivation sports activities]. Moscow (In Russian).
10. Puni, A.Ts. (1959). *Ocherki psikhologii sporta* [Essays on the psychology of sport]. Moscow (In Russian).
11. Ushinskii, K.D. (1948–1952). In A.M. Eholin, E.N. Medynskii & V. Ya. Struminskii (Ed.). *Sobranie sochinenii* [Collected works]. Moscow; Leningrad, Akademiia pedagogicheskikh nauk RSFSR Publ. (In Russian).

12. Duda, J.L. & Reinboth, M. (2004). The motivational climate, perceived ability, and athletes' psychological and physical wellbeing. *The Sport Psychologist*.

13. http://ru.wikipedia.org/wiki/Физическая_культура

В статье осуществлён анализ научных и психологических источников касательно проблемы формирования у учащихся мотивации к занятиям физической культурой. Рассмотрены основные подходы к определению данного конструкта, функции и структура мотивации. Определены группы мотивов, побуждающих личность заниматься спортивной деятельностью. Предложены основные этапы формирования положительного отношения к занятиям физической культурой.

Ключевые слова: физическая культура, мотив, потребность, мотивация.

Scholarly and pedagogical studies have been analyzed to investigate the issue of students' motivation for getting engaged in physical culture and sporting activities. The approaches to understanding the essence of this construct, the functions and structure of motivation have been explored. The principal motives that encourage a person to engage in sporting activities have been determined. The basic stages of developing positive attitude to sports have been suggested.

Key words: physical education, motive, need, motivation.

Одержано 25.10.2016.